

Ἑλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
Ἀριθμός φύλλου 59 16 Ἀπριλίου 2001

«Οὐκ ἔστιν ὧδε...».

Τό πρωτόγνωρο ἄγγελμα μπροστά στὸν κενό Τάφο. Τό μήνυμα, πού ἀνέτρεψε τὴν καθολικὴ καὶ μονόδρομὴ ἐμπειρία τῆς δυναστείας τοῦ θανάτου καὶ ἄνοιξε διάπλατα τίς πύλες τῆς αἰωνιότητος.

Ο Ἄγγελος, ὁ λειτουργὸς τῶν θείων προσταγμάτων, μέ τῇ λιτῇ ἀγγελίᾳ του, προσκάλεσε τίς μαθήτριες Ἰησοῦ Χριστοῦ σέ μιὰ ἄμεση, προσωπικὴ μετακίνηση ἀπὸ τό βαθύτατο πένθος στή δοκιμὴ τῆς ἀπρόσμενης καὶ ἀνείπωτης χαρᾶς, πού σκόρπισε στὸν ὀρίζοντα τῆς οἰκουμένης ἡ Ἀνάστασις τοῦ Διδασκάλου τους. Τίς παρακίνησε νά σκύβουν, νά δοῦν, μέ τὰ ἴδια τους τὰ μάτια, τὸν τόπο, στὸν ὁποῖο εἶχε ἀποτεθεῖ τό νεκρὸ Σῶμα. Καὶ νά γίνουν ἀγγελιαφόροι τοῦ «ὑπερφυοῦς» γεγονότος καὶ τοῦ μηνύματος τῆς χαρᾶς. Νά τό μεταφέρουν σὸ στενὸ περιβάλλον τῶν Μαθητῶν καὶ στὰ πέρατα τοῦ κόσμου.

Η ἀγγελικὴ μαρτυρία ἐγένετο τό ἀφετηριακὸ σημεῖο τῆς διπλῆς ἀμφισβήτησης. Τῆς διστακτικῆς ἐπιφύλαξης τῶν ἁγίων Ἀποστόλων. Καὶ τῆς κακώτροπης δυσφήμισης τῶν Ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων.

Ο ἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι εἶχαν περπατήσῃ κοντά σὸ Θεάνθρωπο. Εἶχαν θησαυρίσει μέσα τους τίς ἐμπειρίες τῶν θαυμάτων Του. Καὶ εἶχαν γίνῃ ἀποδέκτες τῶν μηνυμάτων Του, τῶν προρρήσεων Του καὶ τῶν ὑποσχέσεων Του. Ὅτι «δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι» (Λουκ. κδ' 7). Ὅμως, ἂν καὶ τὰ γνώριζαν ὅλα αὐτά, δέν ἄντεξαν τό βάρος τῆς ἀγγελίας τῆς Ἀνάστασης. Ἡ πανανθρώπινη ἐμπειρία τοῦ θανάτου βάρυνε μέσα τους καταπιε-

στικά. Καί ταλαντεύτηκαν ανάμεσα στή δυσπιστία καί στήν ἀπιστία. Ἡ πιστή μαθήτρια, ἡ Μαγδαληνή, ἔτρεξε καί ἀνάγγειλε τήν Ἀνάστασι στούς μαθητές «πενθοῦσι καί κλαίουσι. κακεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καί ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν» (Μάρκ. ιστ' 10, 11). Καί ὁ Θωμᾶς, περισσότερο συγκρατημένος καί περισσότερο παραδομένος στήν ἀπογοήτευση, δυσπίστησε, ἦ, ἀκριβέστερα, ἀπίστησε, ἀκόμα καί ὅταν ὅλοι οἱ ἄλλοι μαθητές τόν πληροφοροῦσαν γιά τήν Ἀνάστασι καί τόν βεβαίωναν: «ἐωράκαμεν τόν Κύριον» (Ἰωάν. κ' 25). Ἡ ἀπάντησή του ἦταν σταγόνα πικρίας. Ἀναδίπλωσε στήν ἀπελπισία. Ἐμμονή στό θρῆνο. «Ἐάν μή ἴδω ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ τόν τύπον τῶν ἥλων καί βάλῃ τόν δάκτυλόν μου εἰς τόν τύπον τῶν ἥλων καί βάλῃ τήν χειρᾶ μου εἰς τήν πλευράν αὐτοῦ, οὐ μή πιστεύσω» (Ἰωάν. κ' 25).

Α᾽λλης ποιότητος καί διαφορετικῆς λειτουργικότητος ἡ δυσπιστία τῶν Ἀρχόντων τοῦ Ἰσραήλ. Ἡ ἐμπειρία τῆς καθολικῆς τυραννίας τοῦ θανάτου τοὺς κρατοῦσε στό κλίμα τῆς δυσπιστίας καί τῆς ἀπόρριψης. Τά περιστατικά, ὅμως, ὅπως τά χρωμάτιζαν οἱ κατατρομαγμένοι ὑπεύθυνοι τῆς «κουστωδίας», τοὺς κλόνιζαν καί τοὺς ἔκαναν νά τρέμουν μπροστά στό ἀνερμήνευτο γεγονός. Γι' αὐτό καί προσπάθησαν νά περισώσουν τό κύρος τους καί τή σκηνοθετημένη ἀμφισβήτηση τοῦ γεγονότος τῆς Ἀνάστασης μέ μιᾶ πράξη ἀπάτης καί πληρωμένης παραπληροφόρησης. «Ἀργύρια ἱκανά ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις λέγοντες· εἶπατε ὅτι οἱ μαθηταί αὐτοῦ νυκτός ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτόν ἡμῶν κοιμωμένων. καί ἐάν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτόν καί ὑμᾶς ἀμερίμους ποιήσομεν» (Ματθ. κη' 12-14).

Φυλλομετρήστε τήν ἱστορία. Ἡ διπλή ἀμφισβήτηση τρέχει στίς σελίδες της. Οἱ ἄνθρωποι, πού σκύβουν μέ λαχτάρα στίς ἱστορικές ἀφηγήσεις τῶν Ἱερῶν Εὐαγγελίων, νοιώθουν συχνά μέσα τους ἀναστολές. Ἡ βαρειά πλάκα, πού φέρνει τήν ἐπιγραφή «θάνατος», βαραίνει ἀρνητικά. Καί δέν τοὺς ἀφήνει νά χαροῦν, ὅσο θά πρέπει, τό γεγονός τῆς ἀνείπωτης ἐλπίδας. Ψάλλουν τό «Χριστός Ἀνέστη», ἀλλά ἐπιμένουν νά κρατοῦν στά χεῖλη τους τήν πικρή γεύση τοῦ θανάτου. Ἀπό τό ἄλλο μέρος, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν ἀθεϊστικῶν κινήματων ἐπιστρατεύουν τίς γραφίδες τους καί δαπανοῦν ἀφάνταστα ποσά, χρυσώνοντας τίς ντουνοῦχες τῶν συγκροτημάτων πληροφόρησης, μόνο καί μόνο γιά νά ἐπιβάλουν στανικά στίς ψυχές τοῦ λαοῦ τήν ἀπόρριψη τῆς Ἀνάστασης καί νά σύρουν τοὺς ἀπελπισμένους, αἰχμάλωτους, στά γκέτο τῶν ἰδεολογιῶν τους.

Καί ὁ Ἀγγελος τοῦ Θεοῦ, στέκεται, μπροστά στό ἀνοιγμα τοῦ Τάφου καί Ἀγγέλλει: «Οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἐγήγερται». Δέν εἶναι νεκρός ὁ Κύριος. Ἀναστήθηκε. Πλησιάστε Τον. Δεχθεῖτε Τον μέσα στήν καρδιά σας. Καί προχωρεῖστε μαζί στή λεωφόρο, πού ξεπερνάει τόν τάφο καί ὁδηγεῖ στήν ἀνάστασι.

Ο βηματισμός τῆς Ἐκκλησίας

Αὕτῃ τῇ στιγμή, πού ἡ παγκοσμιοποίηση βρίσκεται σέ πλήρη ἐξέλιξη, ἀλλά καί σέ διαδικασία ἀμφίβολης ἑκβάσεως, ἡ Ἐκκλησία λιτανεύει τή δόξα τοῦ Σταυροῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί τίς πληγές τοῦ δικοῦ της Σώματος. Τήν ἐμπειρία τῶν ἀγίων της καί τό σκισμένο χιτῶνα τῶν διχασμῶν της. Τό δυναμισμό τῆς θείας συγκατάβασης, πού ἔφερε στή γῆ μας τό Θεό Λόγο καί τήν ἐκφυλισμένη καί ἀποδυναμωμένη δική μας ζωή, πού δέν ἀποτελεῖ φωτιά ἱκανή νά ἀνάψει τό λύχνο καί νά τόν τοποθετήσει πάνω στόν οἰκουμενικό λυχνοστάτη.

Δύσκολο, σ' αὕτῃ τῇ φάση, νά διατυπώσει κανεῖς σχέψεις καί νά συνθέσει πακέτο προτάσεων, ἱκανό νά καλύψει ὅλο τό φάσμα τῶν συνθηκῶν καί τῶν προβληματισμῶν τῆς οἰκουμενικῆς χριστιανοσύνης. Ἀλλ' οὔτε καί στήν εὐλογημένη αὐλή τῆς Ὁρθοδοξίας μας, πού ἔχει ἀπλώσει τά σύνορά της στά ἀκραῖα σημεῖα τοῦ πλανήτη μας, μπορεῖ νά διατυπωθεῖ συμπαγές πρόγραμμα, μιά καί οἱ ἱστορικές κληρονομίες ἔχουν ἀφήσει διαφορετικά τυπώματα καί οἱ τοπικές συνθηκες καλοῦν σέ ἐξειδικευμένη ποιμαντική δράση.

Καί μόνο τό γεγονός, ὅτι ἕνα μεγάλο κομμάτι τῆς Ὁρθόδοξης οἰκογένειας ἔζησε γιά ἑβδομήντα ὁλόκληρα χρόνια μέσα στή φωτιά τοῦ διωγμοῦ, κατέγραψε στό Συναξάρι του ἕνα σμῆνος ἡρώων καί μαρτύρων καί βγήκε ἀπό τή δοκιμασία μέ τά σημάδια τῆς ὁδύνης καί μέ τά στίγματα τοῦ αἵματος, ἀλλάζει τούς δείκτες τῶν δυνατοτήτων σέ ὅλο αὐτό τόν ἀγρό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

Ἀλλά καί τό ἄλλο γεγονός, ὅτι οἱ τοπικές, ἀδελφές Ἐκκλησίες, ζοῦν κάτω ἀπό διαφοροποιημένες συνθηκες καί, ἐνῶ διατηροῦν «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καί τὴν κοινωνία τοῦ Ἀγίου Πνεύματος», ἐφαρμόζουν ἐντελῶς διαφορετικό σχῆμα διοίκησης, ἄλλοτε σέ πλήρη ἀπεξάρτηση ἀπό τὴν κοσμική ἀρχή καί ἄλλοτε, ὅπως ἡ δική μας ἑλληνική Ἐκκλησία σέ νομικό πλέγμα, πού τό ὀριστικοποιεῖ καί τό ψηφίζει ἡ ἐθνική ἀντιπροσωπεία, ἀναγκάζει σέ ἀνοιγμα τοῦ ὀρίζοντα, σέ προσεκτικὴ ἐκτίμηση τῶν τοπικῶν συνθηκῶν καί σέ χάραξη ἀποστολικῆς καί ποιμαντικῆς δραστηριότητας, πού νά καλύπτει τίς ἀνάγκες τῆς συγκεκριμένης περιοχῆς.

Ἀπόσπασμα ἀπὸ τό βιβλίο «Παγκοσμιοποίηση καί Ἐκκλησία» τοῦ Μητροπολίτη Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικοδήμου, πού μόλις κυκλοφόρησε.

Τὴν ὑπεύθυνη ἀναμέτρηση μέ τίς τοπικές συνθηκες καί τὴν διαμόρφωση διαφοροποιημένου σχεδίου πρόσβασης στά πρόσωπα καί στά προβλήματα τῆς κάθε τοπικῆς Ἐκκλησίας τὴν ἐμπνέει ἡ πρακτικὴ τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ διακριτικὴ πορεία τῶν ἀγίων Ἀποστόλων στή γῆ τῶν προφητικῶν παραδόσεων καί ἐπαγγελιῶν, πού ἦταν ἡ γῆ τοῦ Ἰσραὴλ καί ἡ διαφορετικὴ προσέγγιση τῶν ἀνθρώπων, πού εἶχαν μεγαλώσει καί ὠριμάσει κάτω ἀπὸ τὴν σκιά τῶν εἰδώλων καί μέσα στήν ἀχλύ τῆς φιλοσοφικῆς ἀναζήτησης τοῦ «ὄντος».

Μέ δεδομένη αὕτῃ τὴν εὐρύτητα καί τὴν σοβαρότητα τοῦ θέματος, θά περιοριστῶ, στήν καταχώρηση μερικῶν σχέψεων, ἐντελῶς πρωταρχικῶν, πού μποροῦν νά κεντρίσουν σέ βαθύτερη μελέτη. Σέ προσδιορισμό τῶν παραμέτρων τῆς παρουσίας καί τοῦ

έργου της Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας της Ἑλλάδος στό δικό της δικαιοδοσιακό χώρο. Καί σέ ὑπογράμμιση τῆς εὐθύνης της γιά τήν ἐνδυνάμωση τῆς οἰκουμενικῆς μαρτυρίας τῆς Ὁρθοδοξίας μέσα στήν ἀτμόσφαιρα τῆς ὕλοκρατίας, πού βασανίζει καί φθείρει σήμερα τήν πανανθρώπινη οἰκογένεια.

Ξεκινώντας κρίνω ἀπαραίτητη μιὰ διευκρίνιση. Ἡ ἱστορία εἶναι ἓνα θησαύρισμα ἐμπειριῶν, πού προσδιορίζει τό σημερινό στίγμα καί προσανατολίζει πρὸς τό «αὐριο». Ἡ ἐκκλησιαστική παράδοση δέν εἶναι ἡ ἄκοπη καί ἀνεύθυνη προσήλωση στόν τύπο τῆς λατρείας ἢ ὁ μηρυκασμός κάποιων ὠραίων φράσεων τῆς σοφίας τῶν ἁγίων Πατέρων. Προσέγγιση στό θησαυροφυλάκιο τῆς Παράδοσης καί ἀξιοποίησή της σημαίνει ἐμποτισμό καί ἐμπλουτισμό τῶν προσώπων τῆς ἐπικαιρότητας μέ τίς ἄμεσες ἐμπειρίες τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καί μέ τόν ψυχικό δυναμισμό τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως καί μέ τὰ πνευματικά ἀθλήματα τῶν ὁσίων. Ἡ Παράδοση κυλάει σέ ὁλόκληρη τήν ἀλυσίδα τῆς ἱστορίας καί φτάνει στήν ἐποχή μας γεμάτη ἀπό μεστούς καρπούς καί ἀπό μηνύματα λυτρωτικά γιά τήν ὑπαρξή καί γιά τήν κοινότητα τῆς Εὐχαριστίας.

Εἶναι διαπιστωμένο σύμπτωμα, ὅτι ὑπάρχει μιὰ διαφορετική προσέγγιση καί διαφορετική βίωση τῆς μακραίωνης Παράδοσης ἀπό τό Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καί ἀπό τίς προσωπικότητες, πού προβάλλονται στό βάθρο τῆς ἡγεσίας. Τό ἐκκλησιαστικό πλήρωμα, ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ἀγκαλιάζει ὁλόκληρη τήν ἱστορία καί προσπαθεῖ νά ἀξιοποιήσῃ τὰ πλούσια κοιτάσματα τῶν ἐμπειριῶν καί τῶν διδασχῶν. Ζεῖ, σέ στάση μαθητείας, κοντά στοὺς ἁγίους Ἀποστόλους. Πλησιάζει καί προσφέρει τιμὴ, μέ φιλικὴ ἐμπιστοσύνη, στοὺς μάρτυρες καί στοὺς ὁσίους. Ἀπλώνει τό χέρι καί ζητάει

συμπαράσταση καί βοήθεια ἀπὸ ὅλες ἐκεῖνες τίς προσωπικότητες, πού περιχορεύουν δοξαστικά τό θρόνο τοῦ Θεοῦ. Νοιώθει οἰκειότητα μέ ὅλους τοὺς ἁγίους καί ἐντάσσει τήν ὑπαρξή του στή μιὰ καί μοναδική φάλαγγα, πού ἀνηφορίζει σταθερά πρὸς τὴ Βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡγεσία δείχνει νά μὴ ταυτίζεται ἀπόλυτα μέ τὰ ὁράματα καί τὰ βιώματα τοῦ λαοῦ. Ἀπὸ τήν περίοδο τῆ μαρτυρική, τῆς κένωσης, τῆς θυσίας καί τοῦ αἵματος, ἀντλεῖ μόνο τό κύρος τῆς διαδοχῆς τῆς ἀρχιερωσύνης, πού ἐπισημοποιεῖ τήν ιδιότητα τοῦ Ἐπισκόπου σέ κάθε ἐποχὴ καί πού τοῦ παρέχει τήν ἄδεια καί τήν εὐχέρεια νά χειραγωγεῖ στό Ἱερό Θυσιαστήριο καί νά χειροτονεῖ τοὺς νέους λειτουργούς. Ἀπὸ κεῖ καί πέρα, τό ἱστορικὸ ρολοῖ τῆς σύγχρονης ἀρχιερωσύνης ἔχει κολλήσει στήν ὥρα τοῦ Βυζαντίου. Στὴ συναλληλία μέ τό παλάτι. Στὴ δόξα καί στὴ μεγαλοπρέπεια τῶν Βυζαντινῶν τελετῶν. Στά δάνεια ἀπὸ τό κοσμικὸ τυπικὸ καί στήν προβολή τῆς χλιδῆς, πού κάποτε ἐντυπωσίαζε τίς μάζες καί τίς ἔκανε νά σκύβουν δουλικά τό κεφάλι.

Εἶναι ἄξιο ἐπισήμανσης, ὅχι ἐπαινετῆς, ἀλλὰ θρηνητικῆς, ὅτι σέ περίοδο τέτοιας κρίσης στίς σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, σάν αὐτὴ, πού περνᾶμε σήμερα, ἐπίσημα ὅργανα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος προσπαθοῦν νά ἐντροχιάσουν τὴ σημερινὴ πολιτικὴ ἡγεσία στίς προδιαγραφές τοῦ Βυζαντίου, κάνοντας ἀναφορά στήν τακτική, πού ἀκολούθησε ὁ αὐτοκράτορας Ἰουστινιανός καί οἱ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐπιγόνους του.

Προσκολλημένοι οἱ σημερινοὶ Ἐπίσκοποι σ' αὐτὴ τὴν περίοδο, τῆς λάμπρότητας καί τῆς συνοδοιπορίας μέ τήν κοσμικὴ ἐξουσία, δέν τολμοῦν νά βυθίσουν τό βλέμμα στό μαρτυρικὸ ἀγρό τῆς ἀποστολικῆς Χριστιανοσύνης, γιά νά ἀντλήσουν ἀπὸ κεῖ τὰ ἱστορικὰ διδάγματα, τὰ παραδείγματα,

πού θά φωτίσουν τό βηματισμό στόν αιώνα τῆς ἀμφισβήτησης καί τῆς παγκοσμιοποίησης. Ἐπιδιώκουν νά γυρίσουν τούς δείκτες τοῦ ρολογιοῦ στό Βυζάντιο. Ἀλλά δέ θέλουν νά τό στρέψουν λίγο παραπίσω, γιά νά ζήσουν τόν προβληματισμό καί τό δυναμισμό τῆς πρώτης Ἐκκλησίας.

Ἡ προσκόλληση στή βυζαντινὴ μεγαλοπρέπεια ἔχει καί τὴν προέκτασή της. Ἡ συναλληλία μέ τὴν κρατικὴ ἐξουσία εἶχε τότε ὡς ἐπακόλουθο τὴν κάλυψη τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ τὸ Νόμο καί τὴν προστασία της στὶς περιπτώσεις τῶν δυσκολιῶν ἢ τῆς ἐπιβουλῆς.

Ἡ προστασία, σχῆμα θεσμικό, δέ λειτούργησε σταθερά γιὰ τὴν ὠφέλεια τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτοκράτορες ἢ ὄργανα περιφερειακά τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς συχνά εὐνοοῦσαν τούς παράγοντες τῆς αἵρεσης ἢ τῆς ἀνωμαλίας καί προκαλοῦσαν κλυδωνισμό στό σκάφος τῆς Ἐκκλησίας. Ὅμως, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ ἄρχοντες προσαρμόστηκαν καί ἀναπαύτηκαν κάτω ἀπὸ τὴν ὀμπρέλα τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Καί ἔστερξαν νά μοιραστοῦν τίς χαρές καί τίς περιπέτειες, ἀκόμα καί τὰ λάθη καί τίς κατακραυγές καί τὴν ἱστορικὴ ἀπαξίωση, πού ἀπένειμαν οἱ κατοπινοὶ αἰῶνες στό σχῆμα τῆς σύνδεσης καί στήν κοινὴ πορεία κράτους καί Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὴ νεώτερη ἐποχὴ, μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὸν Τουρκικὸ ζυγὸ, ξαναχτίστηκε τὸ ἴδιο σχῆμα, ἀλλὰ σέ διαφορετικὸ ἱστορικὸ πλαίσιο καί μέ ἐντελῶς διαφοροποιημένα, ὑποπτα κίνητρα ἀπὸ τὴν πτέρυγα τοῦ κρατικοῦ συμπλέγματος. Μέσα στό γενιευμένο κλίμα τῆς ἄρνησης τῆς πίστεως ἢ Ἐκκλησία ἀπωθήθηκε στό περιθώριο τῶν καταλοιπῶν τοῦ «ἀναχρονισμοῦ» ἢ τῆς «συντήρησης». Καί μέσα στήν ἐπαναστατημένη καί ἠλεκτρισμένη ἀτμόσφαιρα, τὴ γεμάτη καχυποψίες καί ἐχθρότητα πρὸς τούς ἐκπροσώπους τῆς ἐκκλησιαστικῆς

ἐξουσίας, ἀναζητήθηκε ἓνα σχῆμα, πού θά ἐξασφάλιζε τὴν πλήρη καθυπόταξή τους καί τὸν ἔλεγχο τῶν διοικητικῶν πράξεών τους. Καί αὐτὸ ἀποκρυσταλλώθηκε σέ μιά μορφή, πού ἐξωτερικά δίνει τὴν ψευδαίσθηση τῆς κοινῆς ἀποδεκτῆς συναλληλίας καί τῆς φαινομενικῆς ἐλεύθερης συμπορείας, ἀλλὰ, στήν πραγματικότητα, ἀποτελεῖ πρόσδεση τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ Σώματος στό ἄρμα τοῦ κράτους καί περιορισμὸ τῶν κινήσεων καί ἐλιγμῶν του στό ἐλάχιστο.

Ἀπὸ τότε, πού θεσπίστηκε τὸ σύστημα αὐτὸ τῆς «Νόμῳ κρατοῦσης Πολιτείας», δηλαδή ἀπὸ τὸ 1830 ἴσαμε σήμερα, οἱ ἐκκλησιαστικοὶ παράγοντες σταθερά διαμαρτύρονται γιὰ τὴ δυσλειτουργία του καί γιὰ τίς πυκνές, ἄστοχες καί ἄγαρμπες παρεμβάσεις τῶν κρατικῶν ὀργάνων στὰ interna, στὰ Ἅγια τῶν Ἀγίων τῆς Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ, ταυτόχρονα, τρέμουν μὴ τυχόν καί τὸ σύστημα ἀλλάξει καί βρεθεῖ ἡ Ἐκκλησία ἀπροστάτευτη ἀπὸ τὸ Νόμο καί ἀπὸ τὸν χωροφύλακα, στοὺς πέντε δρόμους. Καθὼς πορεύτηκαν καί ὑπούργησαν, δεκαεπτὰ ὀλόκληρες δεκαετίες, μέ τίς τιμές τῆς ἐξουσίας, μέ τὴ γενναία οἰκονομικὴ ἐπιχορήγηση, μέ τὴν ἐπισημοποίηση καί τὴ νομιμοποίηση τῶν ἀποφάσεών τους καί μέ τὸν ἀστυνομικὸ φραγμὸ στὶς ξένες προπαγάνδες, παραβλέπουν τὰ μειονεκτήματα τῆς συναλληλίας καί συνεργασίας καί ἐπιμένουν στὴ διατήρηση τῆς νόθης ἀδελφοποίησης κοσμικῆς ἐξουσίας καί χαρισματικῆς διακονίας. Τὴν ἀλλαγὴ τῶν ὅρων καί τοῦ σχήματος, πού τὴ διακρίνουν στὸν ὀρίζοντα, τὴν αἰσθάνονται ὡς καταιγίδα, πού θά ἀνατρέψει τὸ status quo καί θά περιθωριοποιήσῃ τὴν Ἐκκλησία. Καί τὴ χρεώνουν στήν ἄλλη πλευρά, ὡς πρωτοβουλία ἀθεϊστικῆς ἐχθρότητας καί ὡς ἐπιθετικὴ εἰσόρμηση στὸν ἅγιο Ναὸ τοῦ Κυρίου.

Τὸ ὅτι τὸ κλίμα εἶναι ἀρνητικὸ καί ἀθε-

ϊστοικό δέ χρειάζεται πολλή έρευνα γιά νά τό ανακαλύψει κανείς. Είμαι ιστορική πραγματικότητα άδιαμφισβήτητη. Άκατανόητη καί άπροσδιόριστη είναι, όμως, ή στάση τής έκκλησιαστικής ήγεςίας. Έπιμένει νά διατηρεῖ ένα άποτυχημένο καί εκφυλισμένο άρραβώνα. Μιά δῆθεν συμπορεία μέ παράγοντα, πού δέ διατηρεῖ τόν παραιμικό σεβασμό πρός τό πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί πρός τήν Ἐκκλησία Του. Μιά σύνδεση «συναλληλίας», πού είναι καθαρό σχῆμα ύποταγῆς. Καί πιστεύει, πέρα γιά πέρα λαθεμένα, πώς μπορεί νά προωθήσει τό μήνυμά της δεμένη χειροπόδαρα στό κρατικό ἄρμα.

Ἄν κάποτε, ή συμπορεία αὐτή εἶχε καί τά μεσοδιαστήματα τής άνακωχῆς, σήμερα δέν τά ἔχει. Ἄν, κατά καιρούς, έγγραφοι καί χρονικά εἰρηνικῆς συμβίωσης καί θετικῶν παρεμβάσεων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου ή τῶν συμβατικῶν εκπροσώπων τής δημοκρατίας, πού ἐξυπηρετοῦσαν τήν ἐκκλησιαστική διοίκηση, αὐτά πρέπει νά θεωρηθοῦν ὡς ἐξάρσεις τοῦ ἀνεπίστροφου παρελθόντος. Στήν άνοιχτή κούρσα τής παγκοσμιοποίησης δέν ὑπάρχουν περιθώρια νηφάλιας προσέγγισης καί συνεργασίας. Καί αὐτό γιά δύο λόγους. Πρῶτα, γιατί στό ταμπλό τῶν διεθνῶν άνακατατάξεων ή θρησκεία ἔχει έγγραφει ὡς ὁ ισχυρότερος παράγοντας τής αντίστασης, πού ἀντιμάχεται τήν πολτοποίηση καί τή μαζοποίηση τής ἀνθρωπότητας καί πού βλέπει ὑποπτα τήν παράδοση τής καθέδρας τοῦ ὑπατου ρυθμιστοῦ τής ιστορικῆς ἐξέλιξης στούς κλειδούχους τής οἰκονομίας. Καί, σέ δεύτερο πλάνο, γιατί στό νέο σχῆμα μειώνεται ὀλοένα καί περισσότερο ή ἄνεση τοπικῶν ἐλιγμῶν. Οἱ ντιρεκτίβες ἐκπορεύονται ἀπό τά μεγάλα κέντρα τῶν ἀποφάσεων. Καί φτάνουν στήν περιφέρεια ὡς ἐντολές, πού ὑποχρεώνουν σέ συμμόρφωση. Καμμιά κυβέρνηση, σ' ὅποιοδήποτε στίγμα τοῦ ιδεολογικοῦ

φάσματος καί ἄν κινεῖται, δέν ἔχει τήν ἐλαστική εὐχέρεια νά ἐξυπηρετήσῃ τήν Ἐκκλησία καί νά καλύψει, μέ ὑποχρεωτικές διατάξεις Νόμου, τό πνευματικό ή τό κοινωνικό της ἔργο. Ὅπως οἱ κυβερνήσεις ὄλων τῶν κρατῶν τοῦ δυτικοῦ ἡμισφαίριου, ἔτσι καί ή ἐλληνική κυβέρνηση είναι δέσμια τῆς ἀρχῆς τῆς πολυθρησκευτικότητας, πού καταλήγει στά συμπιλήματα, στόν άποχρωματισμό τῆς ἐπιβλητικῆς παράδοσης καί στήν καθολική άπονεύρωση τῆς Ἐκκλησίας ὡς δύναμης, πού μπορεί νά ἀντιδράσει στούς σχεδιασμούς καί στίς μεθοδεύσεις τῆς παγκοσμιοποιημένης πνευματικῆς καί κοινωνικῆς αἰχμαλωσίας.

Πρέπει νά σημειωθεῖ μέ ἔμφαση, ὅτι στό οἰκουμενικό φάσμα τῆς Ὀρθοδοξίας, ή μόνη τοπική Ἐκκλησία, πού λειτουργεῖ στό πλαίσιο τῆς ὑποτιθέμενης «συναλληλίας» ή, σωστότερα, στό σχῆμα τῆς καταπιεστικῆς ἐξάρτησης ἀπό τήν κοσμική ἐξουσία, είναι ή Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος. Καμμιά ἄλλη ἀδελφή Ἐκκλησία ή ἐκκλησιαστική κοινότητα δέν περπατάει μέ τίς ἀλυσίδες τῆς ἐξάρτησης νά τήν περισφίγγουν καί νά σέρνονται στό ιστορικό της μονοπάτι. Καί διερωτᾶται κανείς: Πόσο μπορεί νά κρατήσει αὐτό; Ἀκόμα καί ἄν ή ἐκκλησιαστική διοίκηση, ἀποβλέποντας στή διατήρηση τῶν τιμῶν καί τῶν κάποιων διευκολύνσεων, προσπαθήσῃ νά ἐπιβραδύνῃ τή φάση τῆς ἐκρηξης καί τῆς ἀποσύνδεσης, ὁ ρυθμός τῶν ἐξελίξεων καί τῶν κοινωνικῶν μεταλλάξεων είναι τόσο ταχύς, πού δέν ἐπιτρέπει τήν πολυτέλεια τῆς ράθυμης ἀντιμετώπισής τους. Ἄν τό σῶμα τῶν Ἐπισκόπων μείνῃ στή γραμμή τῆς ἄμυνας, στήν περιφρούρηση παρωχημένων προνομίων, θά βρεθεῖ ἐντελῶς ἀνέτοιμο καί ἀνοργάνωτο στήν ιστορική διασταύρωση, ἐκεῖ, πού θά χωρίσουν οἱ διαδρομές καί θά κληθεῖ ή Ἐκκλησία νά προχωρήσῃ ἐλεύθερη καί-φυσικά-κοσμικά ἀπροστάτευτη.

Ἡ μόνη συνετή πράξη, πού τήν ἐπιβάλλουν οἱ συνθήκες τοῦ γυρίσματος στήν παγκοσμιοποιημένη δομή τῆς τρίτης χιλιετίας, εἶναι νά ἀποφασίσει, αὐτή πρώτη καί νά μεθοδεύσει τήν ἀποδέσμευση ἀπό τήν ἐπικυριαρχία τῆς ἄθεις πολιτείας. Ἀρκετή ἢ συμπίεση. Ἀρκετές οἱ ἐπεμβάσεις καί οἱ πληγές. Ἀρκετές οἱ ἀλλοιώσεις, πού ἔφεραν στή διδασχὴ καί στήν πράξη τῆς Ἐκκλησίας οἱ πολιτικές σκοπιμότητες καί οἱ συμβιβαστικές μειοδοσίες. Ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά συνεχίσει νά λειτουργεῖ ὡς θεσμός, ἐξαρτημένος ἀπό τήν καλή ἢ τήν κακή θέληση τῶν μοχλῶν τῆς κρατικῆς μηχανῆς. Μήτε καταξιώνεται, μέ τό νά προβάλλουν οἱ Ἐπίσκοποι τῆς στά μπαλκόνια τοῦ πολιτικοῦ λόγου καί νά διαμαρτύρονται γιά τίς ἀστοχίες ἢ τίς αὐθαιρεσίες τῆς ὑπεύθυνης πολιτικῆς ἡγεσίας καί ἀμέσως μετὰ τήν καθοδὸ τους ἀπὸ τό ἀνοιχτό βῆμα, νά ἐπιδίδονται σέ ἐναγκαλισμούς, σέ ἐπαιτεῖες καί σέ ἐπικύψεις μπροστά στά ὄργανα τῆς ἐξουσίας.

Οἱ ἐμπειρίες τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας πρέπει νά γίνουν ὀδηγητικές καί δεσμευτικές γιά τή σημερινή πορεία μας πρὸς τὴ νέα μορφή τῆς παγκοσμιοποίησης. Οἱ Ἀπόστολοι πορεύτηκαν δίχως τήν παραμικρή ἐξυπηρέτηση ἀπὸ τό ρωμαϊκὸ κράτος. Δίχως τὸν ἐναγκαλισμὸ καί δίχως τήν προστασία. Τό Εὐαγγέλιο περπάτησε ὡς *religio illicita*, ὡς θρησκεία ἀπαγορευμένη. Μέσα στή σκιά τῆς περιφρόνησης καί μέσα στό ἄγριο κλίμα τῶν διωγμῶν. Καί νίκησε. Μέ τὴ δική Του, ὑπερφυσική, δύναμη. Κατέκτησε τίς καρδιές. Φώτισε τό νοῦ τῶν ἀνθρώπων. Ἄνοιξε τοὺς ὀρίζοντες τῆς αἰωνιότητος. Λύτρωσε ἀπὸ τήν πλάνη. Προσανατόλισε πρὸς τό λατρευτὸ πρόσωπο τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Καί ὅλα αὐτά, ἀποκλειστικά καί μόνο μέ τὴ λάμψη τοῦ θεϊκοῦ Προσώπου, μέ τήν πειστικότητα τῶν γεγονότων τῆς Σάρκωσης καί τῆς Θυσίας τοῦ

Γολγοθᾶ καί μέ τήν ἔκπαγλη «καινότητα» τῆς ζωῆς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Μέ τήν ταυτότητα, τήν «ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ Πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλὰ ἐν πλαξὶ καρδίαις σαρκίναίς».

Ἡ στροφή αὐτὴ στά αὐθεντικά βιώματα τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας δέν μπορεῖ νά εἶναι μιὰ τυπικὴ ἐξαγγελία, ἕνας ἐντυπωσιακὸς ἀφορισμὸς τῆς σύγχρονης ὑλοκρατίας καί δημοσιογραφικὴ ἑξάρση τοῦ βίου τῶν πατέρων μας. Μιὰ τέτοια ἐπιπόλαιη κίνηση δέ θά φέρει ἀποτέλεσμα. Ἡ ἐμβάθυνση πρέπει νά εἶναι οὐσιαστικὴ καί ὑπαρκτικὴ. Ὅμοια μέ τήν προσπάθεια, πού κάνει ὁ μεταλλωρύχος, πού βυθίζεται στά ἔγκατα τῆς γῆς, γιά νά ἀνακαλύψει τό χρυσάφι καί νά τό ἀνεβάσει στήν ἐπιφάνεια.

Οὔτε μπορεῖ νά καταγραφεῖ ἢ νά κατηγορηθεῖ ἡ κίνηση αὐτὴ ὡς ὀπισθοδρόμηση. Ὅταν στίς ἀποθήκες σου ἔχεις θησαυρίσματα, δέν ἀνατρέχεις στίς τριόδους τῆς ἐπικαιρότητας, γιά νά κερδίσεις ἐλάχιστα καί ἴσως κίβδηλα κέρματα. Μπαίνοντας στό χῶρο τῶν ἐμπειριῶν τῶν ἀγίων, θά γεμίσει ἡ ψυχὴ μας μέ τό φῶς τους. Ἀλλά, ταυτόχρονα, θά γίνουμε κοινωνοὶ καί στίς συμπεριφορές τους. Θά δοῦμε, πῶς αὐτοὶ ἀντιμετώπισαν τὴ διάχυτη εἰδωλολατρεία, καί τήν ἀγέρωχη κοσμικὴ ἐξουσία καί πῶς κατάφεραν, μέσα στὴ σκοτεινιά, νά προωθήσουν τό Εὐαγγελικὸ Ἀναστάσιμο μήνυμα καί νά τό φέρουν στά πέρατα τῆς οἰκουμένης.

Τό βῆμα στήν ἀγιότητα καί δυναμικὴ ἀποστολικὴ παράδοση εἶναι μιὰ προετοιμασία γιά τό διαζύγιο Ἐκκλησίας-Πολιτείας, πού ἔρχεται. Πνευματικὴ καί ἀνανεωτικὴ προετοιμασία. Πού θά δυναμώσει τό ἐσωτερικὸ ἐκκλησιαστικὸ μέτωπο. Καί θά τό κάνει ἱκανὸ νά ἀντιμετωπίσει τήν ὑλοπροσὴ καί τήν ὑλοκρατία.

Ὅμως, ὑπάρχουν καί οἱ ὀργανωτικὲς παράμετροι τῆς προετοιμασίας. Τό σχῆμα,

πού λειτούργησε σέ διάστημα μακρότερο του έναμису αιώνα, νάρκωσε κεντρικά πνευματικά αισθητήρια καί ἀκίνητοποίησε βασικούς τομείς του ἐκκλησιαστικοῦ ἔργου. Μπλοκάρισε τή Συνοδική λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας καί κατέλυσε τήν αὐτονομία της. Μήτε τή Συνοδική Συνέλευσή της μπορεῖ νά τή ζήσει ἡ ἐλληνική Ἐκκλησία στήν ἀτμόσφαιρα τῆς Πεντηκοστῆς, μήτε στόν τομέα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαίδευσης μπορεῖ νά αὐτενεργήσει, μήτε στήν ἐπεύθυνη διαχείριση τῶν οἰκονομιῶν της καί στήν ὀρθολογική ἀνάπτυξη τῆς ἀκίνητης περιουσίας της μπορεῖ νά ἀνταποκριθεῖ. Σέ ὅλα αὐτά ἔχει εἰσχωρήσει ἡ κοσμική διαπλοκή. Καί τόν πρῶτο καί ἀποφασιστικό λόγο τόν ἔχει ἡ πολιτεία. Ἀλλά καί σέ θέματα, πού εἶναι καθαρά πνευματικά, ὅπως ἡ ἐπιλογή τῶν κατάλληλων στελεχῶν της καί ἡ ἐπάνδρωση τῶν Ἐπισκοπικῶν θρόνων, ἡ παρέμβαση τῶν διαπλεκόμενων συμφερόντων καί ἡ πολιτική σκοπιμότητα ἀλλοιώνουν τό ἐπισκοπικό consensus καί ἀποπροσανατολίζουν τήν ἐκκλησιαστική ὁλκάδα.

Ὁ μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Ἱερώνυμος, ἄνδρας μέ προφητική διορατικότητα, ἀπό τήν πρώτη στιγμή τῆς ἐπώδυνης ἀρχιεπισκοπικῆς του διακονίας χάραξε τρεῖς ἄξονες. Ὁ πρῶτος ἦταν ἡ ἀνύψωση τῆς πνευματικῆς καί τῆς θεολογικῆς στάθμης τοῦ σώματος τῆς Ἱεραρχίας, ἔτσι, πού νά μπορεῖ νά προσέυχεται, νά σκέφτεται καί νά μελετᾷ σέ βάθος καί πλάτος, κάτω ἀπό τήν καθοδήγηση τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τά ποικίλα ἐκκλησιαστικά προβλήματα. Στό πλαίσιο αὐτῆς τῆς ἀναβάθμισης, προσπάθησε νά μελετήσει καί νά βελτιώσει τή μεθοδολογία τῆς προβολῆς τῆς ἀνόθευτης Ὁρθόδοξης πίστες στόν αἰῶνα τῆς ἀθεΐας. Τήν ἐξασφάλιση συνθηκῶν, πού θά διευκολύνουν τό ποιμαντικό ἔργο τῶν λειτουργῶν. Καί τή σύσφιγξη τῶν δε-

σμῶν ἀγάπης ἀνάμεσα στούς ποιμένες καί στά μέλη τοῦ ποιμνίου.

Τόν πρῶτο στόχο, τήν ἀναβάθμιση τῆς Ἱεραρχίας τόν τροchioδρόμησε μέ τήν προσπάθεια νά ἐκλέγονται, κατά τό δυνατόν, οἱ ἄριστοι γιά τήν πλήρωση τῶν Μητροπολιτικῶν θρόνων καί μέ τό νά λειτουργοῦν τά Συνοδικά ὄργανα ἀδέσμευτα καί ἐπεύθυνα. Ἦθος καί ἱκανότητες, προσωπικότητες ἡγετικές καί σχῆμα Συνοδικό ἀπαλλαγμένο ἀπό τίς ἰδιοτελεῖς ἐπιδιώξεις καί ἀπό τίς ἐπάρατες συναλλαγές, ὑφαίνονταν μέ τόν προγραμματισμό του, γιά νά ἀποκαταστήσουν τή γνήσια ἐπισκοπική φυσιογνωμία καί τήν ἀποστολική καί πατερική Συνοδικότητα.

Ὁ δεύτερος στόχος του ἦταν νά ἀναβαθμίσει στό σύνολό της τήν ἐκκλησιαστική ἐκπαίδευση. Μέ πολύ μόχθο καί μέ συντονισμένες προσπάθειες κατάφερε νά ἀποσπάσει τήν ἐκκλησιαστική ἐκπαίδευση ἀπό τόν ἔλεγχο τοῦ κράτους καί νά τήν προσαρτῇ στούς τομείς εὐθύνης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Στό ἐξῆς ἡ ἐκκλησιαστική ἡγεσία εἶχε τήν ἀρμοδιότητα νά διορίζει καθηγητές καί νά καταρτίζει τά προγράμματα ἐκπαίδευσης. Ἐπιστήμονες, ἀπό τό θεολογικό περίβολο, καταξιωμένοι γιά τό ἦθος τους καί γιά τή λιπαρή μελέτη τοῦ θεολογικοῦ θησαυροῦ, κλήθηκαν νά ἀναλάβουν τό ἔργο τῆς ὁργάνωσης τῶν ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καί νά προτείνουν πρόσωπα κατάλληλα γιά τίς καθηγητικές ἑδρες. Ἡ κίνηση αὐτή σύντομα ἄρχισε νά ἀποδίδει καρπούς. Τά νέα παιδιά, πού προσέρχονταν νά σπουδάσουν τήν ἱερή ἐπιστήμη καί νά προετοιμαστοῦν γιά τό βαρύτατο ἔργο τῆς ἱερατικῆς διακονίας, ἔβρισκαν ἐμπνευσμένους ὁδηγούς καί ἔμπαιναν στή λεωφόρο τῆς ἀφιέρωσης καί τῆς προσφορᾶς. Ἀτυχῶς, μέσα σέ λίγα χρόνια, ἀμέσως μετά τήν ἀποχώρηση τοῦ Ἱερωνύμου ἀπό τόν ἀρχιεπισκοπικό θρόνο, ἡ φωτισμένη αὐτή προσπάθεια τορπιλίστηκε.

Ἡ διάδοχη κατάσταση, μέ απόφαση τοῦ ἀκρωτηριασμένου Συνοδικοῦ Σώματος καί μέ ἔγγραφο, πού θά μείνει στό μουσεῖο τῶν παραδοξοτήτων, ἀπευθύνθηκε στό Ὑπουργεῖο Παιδείας καί Ὁρησκευμάτων καί τό παρακάλεσε νά πάρει πίσω τήν ἐκκλησιαστική ἐκπαίδευση, μέ τό σκεπτικό, ὅτι «τό γε νῦν» ἡ Ἐκκλησία δέ διαθέτει τά κατάλληλα στελέχη. Καί ἀπό τότε ἴσαμε σήμερα, ἡ παιδεία τῆς Ἐκκλησίας λειτουργεῖ ὡς ἀπροσδιόριστο καί κακόγουστο μουτζούρωμα στό περιθώριο τῶν κρατικῶν δραστηριοτήτων.

Ὁ τρίτος στόχος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἱερωνύμου, τοῦ ἡγέτη μέ τή διάκριση καί τή διεισδυτικότητα, ἦταν νά νοικοκυρέψει τά οἰκονομικά τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Νά ἀξιοποιήσει τήν κινητή καί ἀκίνητη περιουσία της. Νά ἐξασφαλίσαι σταθερούς πόρους, πού νά καλύπτουν ὅλες τίς ἀνάγκες τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἐκκλησίας καί νά ἐπαρκοῦν στήν ἀνάπτυξη ἐνός εὐρύτατου προγράμματος ἔργων ἀγάπης. Ἐτσι, πού νά μὴν ἀναγκάζεται ἡ Ἐκκλησία νά ἀπλώνει χέρι ἐπαιτείας στήν πολιτική ἐξουσία καί νά μὴν ὑποχρεώνεται νά συντονίζεται στίς θελήσεις καί στίς ἀπαιτήσεις τῶν χορηγῶν της. Τό πρόγραμμα αὐτό, μελετημένο καί ὀλοκληρωμένο, θά εἶχε ἀποδώσει τούς καρπούς του καί ἡ Ἐκκλησία θά ἀνέπνεε σήμερα τόν ἀέρα τῆς ἀνεξαρτησίας, ἂν ὁ διάδοχός του δέν ἐπενέβαινε καταλυτικά καί ἂν δέ σταματοῦσε τή δρομολογημένη πορεία πρός τήν οἰκονομική ἀνάπτυξη. Ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἀνορθολογικῆς παρέμβασης ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος βρίσκεται σήμερα ἐντελῶς ἀπαράσκευη καί καθῶς ἀκούει τά σήμαντρα νά ἀγγέλλουν τόν ἀποχωρισμό της ἀπό τό δημόσιο κορβανά, τρέμει καί ἀγωνιᾷ, γιατί δέν ἔχει τόν τρόπο νά καλύψει τίς βιοτικές ἀνάγκες τῶν λειτουργῶν της καί τῶν οἰκογενειῶν τους καί δέν εἶναι σέ θέση νά ἀναπτύξει, σέ σταθερή βάση, τόν κοινωνικό της ὀραματισμό.

Εἶναι ὀλοφάνερο, ὅτι οἱ τρεῖς αὐτοί τομεῖς προγραμματισμοῦ καί ἀνάπτυξης, ἀποτελοῦν τά πρῶτα κεφάλαια τῶν προτεραιοτήτων. Καθῶς ὁ μηχανισμός τῆς παγκοσμιοποίησης ἔχει μπεῖ σέ πλήρη λειτουργία καί τά συστήματα ἀποχωρισμοῦ κράτους καί Ἐκκλησίας, πού κυριαρχοῦν στή Δυτική Εὐρώπη καί στίς χώρες τοῦ ἄλλου, τοῦ κυρίαρχου ἡμισφαίριου, δουλεύουν ἀνενόχλητα, ἡ προσπάθεια ἐσωτερικῆς ὀργάνωσης τῆς Ἐκκλησίας δέν ἀντέχει σέ καθυστέρηση. Ἡ ράθυμη ἀπόλαυση τῶν ἀνωτατων ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων καί ὁ αὐτοπεριορισμός στή γοητεία τῶν τελετουργιῶν, ἀφήνει τήν Ἐκκλησία ἀκάλυπτη καί ἀνέτοιμη νά περπατήσει στά ἀγκαθοστρωμένα μονοπάτια τῆς τρίτης χιλιετίας.

Ἡ σημερινή σύνθεση τοῦ Ἱεραρχικοῦ Σώματος δέ δίνει ἐλπίδες γιά ἀφύπνιση καί γιά σοβαρή ἐνασχόληση μέ τά ζωτικά προβλήματα τούτης τῆς μεταβατικῆς περιόδου. Τά δείγματα γραφῆς εἶναι ἀρνητικά καί τά ποιμαντικά ἀνοίγματα ἀτελέσφορα. Ὡστόσο, κανένας δέν μπορεῖ νά προδικάσει τίς κινήσεις τῆς Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας. Κανένας δέν μπορεῖ νά ἀποκλείσει τή θεία παρέμβαση. Τήν πνοή τοῦ Παναγίου Πνεύματος στό Εὐχαριστιακό σῶμα καί τή διόρθωση τοῦ ἱστορικοῦ δρομολογίου.

Αὐτή ἡ προσδοκία ἀλλάζει τόν ὀραματισμό μας. Καί μᾶς κάνει νά χαιρόμαστε ἐκεῖνο τό ἥρεμο, τό σιωπηλό κύμα, πού μπορεῖ νά ποτίσει τήν παγκοσμιοποιημένη κοινωνία τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰῶνα, ὅπως πότισε καί τήν κοινωνία τοῦ πρώτου αἰῶνα. Νά περιθωριοποιήσει τήν ἄκαρπη ἀθεΐα, ὅπως περιθωριοποίησε τήν εὐτελή εἰδωλολατρεία. Νά ἀνοίξει τούς κρουνοὺς τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ στή δική Του ἄμπελο, ὅπως τούς ἀνοίξε στήν ἐποχή τῆς ὕλικῆς εὐμερίας, ἀλλά καί τῆς ἀπόλυτης πνευματικῆς ξηρασίας τοῦ ρωμαϊκοῦ imperium.

Μέ δεδομένο, ὅτι ἡ ἐλληνική Ἐκκλησία

δέ βρίσκεται σέ ἀπομόνωση καί δέ λειτούργεῖ ἀποκομμένη ἀπό τήν οἰκουμενική Ὁρθοδοξία, τό χρέος τῆς συνεργασίας μέ τίς ἄλλες ἀδελφές Ἐκκλησίες γιά τή Συνοδική ἐπεξεργασία καί συναντιμετώπιση τῶν κοσμικῶν ἀνοιγμάτων τῆς παγκοσμιοποίησης εἶναι ὀλοφάνερο.

Ἡ παγκοσμιοποίηση ἀγωνίζεται νά γκρεμίσει τά σύνορα καί νά ἐνοποιήσει τόν κόσμο. Γιά νά εὐρύνει τήν ἀκτίνα τοῦ κύκλου τῆς ἐπιρροῆς καί νά αὐξήσει τήν πελατεία τῶν γιγάντιων πολυεθνικῶν συγκροτημάτων.

Ἡ Ἐκκλησία, ἡ μεγάλη Μητέρα καί μεγάλη ἀγκαλιά, ἡ φορέας τοῦ λυτρωτικοῦ μηνύματος καί ταμιοῦχος τῆς ἀγιαστικῆς Χάρης, δέν μπορεῖ νά περιοριστεῖ σέ περιφερειακές ἀνακατατάξεις καί σέ κλειστό κύκλωμα διακονίας. Χρέος τῆς εἶναι νά ἀνοίχτεῖ. Νά μιλήσει στήν οἰκουμένη. Στούς ἀνθρώπους, πού μοχθοῦν καί πού βιώνουν τήν ἀγωνία γιά τό ἔσχατο, γιά τήν προέκταση τῆς ὑπαρξῆς πέρα ἀπό τά κλειστά ὅρια τῆς παρούσης ζωῆς, γιά τή συνάντηση καί τήν κοινωνία μέ τό Δημιουργό. Νά μαθητεύσει «πάντα τά ἔθνη». Νά συνάξει ὅλους τούς λαούς, «ἀπό περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης». Νά συνοικοδομήσει τούς πάντες «εἰς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν Πνεύματι».

Τό μεγάλο αὐτό ἀνοιγμα θά ἔπρεπε νά εἶναι ὁ κεντρικός προβληματισμός καί τό ἀποκλειστικό θέμα τῆς Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδοξίας. Ὅλες οἱ ἀδελφές Ἐκκλησίες νά συγκεντρωθοῦν «ἐπὶ τό αὐτό». Οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ φορτισμένοι μέ τήν εὐθύνη τῆς ποιμαντικῆς. Καί οἱ μεταλλωρύχοι τοῦ ἀπύθμενου θεολογικοῦ μεταλλείου. Νά σπρώξουν ὅλοι στό περιθώριο τίς μικρότητες καί τίς μωροφιλοδοξίες, πού καλλιέργησαν ἰδιοτελεῖς προσωπικότητες στή διαδρομή τῶν αἰώνων. Γιά νά μείνει ἀνοιχτή ἡ Συνέλευση καί οἱ καρδιές στήν ἐπιφοίτηση

τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Νά συνενώσουν εἰλικρινά καί ἀδελφικά τήν προσευχή τους. Νά ἱκετέψουν μέ θερμότητα καί ἐπιμονή. Καί νά ζητήσουν τήν καθοδήγηση τοῦ Παράκλητου στά μεγάλα θέματα καί στή μεγάλη πορεία πρὸς τοὺς ἀγρούς, πού εἶναι ὥριμοι καί ἔτοιμοι γιά θερισμό.

Εἶναι λάθος καί λάθος μεγάλο, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη οἰκογένεια ἀσχολεῖται ἐπὶ σαράντα ὀλόκληρα χρόνια μέ τήν προετοιμασία τῆς Μεγάλης Συνόδου καί ἡ μεθόδευσή δέν ἀπομακρύνεται ἀπό τοὺς τίτλους καί τά προνόμια καί τίς δικαιοδοσίες, ἀπό τίς ἐπιδιώξεις, πού λειτούργησαν διασπαστικά καί ἔφεραν τίς τοπικές Ἐκκλησίες σέ ἐπικίνδυνη διάσταση καί σέ ἐκρηκτικές ἀντιμαχίες. Λίγοι ποιμένες, κυρίως αὐτοί, πού σέρνουν τά ἄρματα παλαιᾶς δόξας καί κληρονομιᾶς ἡχηρῶν τίτλων, δέν ἀφήνουν τοὺς ὁραματισμούς καί τοὺς προβληματισμούς νά ἀπλωθοῦν καί νά διερευνηθοῦν μέ ἀγάπη καί μέ πόνο τίς ἀνάγκες τῶν καιρῶν καί νά μεταφέρουν στή νέα χιλιετία ἀτόφιο καί καθαρό τό ἀποστολικό πνεῦμα καί τά βιώματα τῆς ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Μεγάλη Σύνοδος δέν ἐπιτρέπεται νά κατατριβεῖ καί νά φθαρεῖ στήν προσπάθειά της νά διατηρήσει τοὺς προνομιακοὺς θώκους. Ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτής δέν ἀνέβηκε πάνω στό Σταυρό καί δέν ἔχυσε τό πορφύρο Του Αἷμα, γιά νά στήσει θρόνους προνομιακοὺς. Ἀλλά γιά νά ἀνοίξει τίς πύλες τῆς ζωῆς καί νά συνάξει «τόν σῖτον αὐτοῦ εἰς τήν ἀποθήκην».

Θά εἶναι τό σημαδιακό γεγονός τοῦ εἰκοστοῦ πρώτου αἰώνα, τό ἀνοιγμα τοῦ οὐρανοῦ καί ἡ ἔκχυση τῶν πυρίνων γλωσσῶν, ἡ Μεγάλη Σύνοδος, πού θά ὑπερυψωθεῖ πάνω ἀπό τή σκουριά τῶν φιλοδοξιῶν καί θά ἀναζητήσῃ προσβάσεις ἀγάπης καί γνήσιας διακονίας πρὸς τήν παγκοσμιοποιημένη ἀνθρωπότητα.

M.A.M.N.

**‘Ο Ἀρχιεπίσκοπος
Χριστόδουλος
πρός τόν Πατριάρχη
Κωνσταντινουπόλεως
κ. Βαρθολομαῖο**

«Πληροφορηθέντες τήν ἐπιθυμίαν τῆς ὑμετέρας Σεβασμοποθήτου Παναγιότητος, ὅπως πραγματοποιήσῃ ἀνεπίσημον ἐν Ἑλλάδι ἐπίσκεψιν πρὸς ἐγκαινισμόν τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου τῆς Ἱ. Μ. Περιστερίου, ὡς καί δι’ ἄλλας ἐκδηλώσεις, ἐρχόμεθα καί διὰ τῶνδε τῶν ἀδελφικῶν Γραμμάτων ἡμῶν ἵνα μετά λύπης μεγάλης καί παρά τήν θέλησιν ἡμῶν παρακαλέσωμεν Αὐτήν, Συνοδικῇ Ἀποφάσει ληφθεῖσῃ ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς 6ης ὁδεύοντος μηνός Σεπτεμβρίου ε.ε. ὅπως ἀγαθυνομένη ἀποδεχθῇ τήν πρὸς καιρόν ἀναβολήν τῆς ἐν λόγῳ Ἐπισκέψεως διὰ, εὐδοκία καί, βουλῇ Θεοῦ, εὐθετώτερον χρόνον».

**‘Ο Ἀρχιεπίσκοπος
Χριστόδουλος
πρός τόν Πάπα Ρώμης
κ. Παῦλον-Ἰωάννην Β’.**

«Μέσα στό εὐρύ πνεῦμα τῆς ἡ Ὀρθόδοξης Ἐκκλησίας μας, παρά τίς ὁποιοσδήποτε ἐπιφυλάξεις πού θά ἐδικαιοῦτο νά ἔχει ὡς πρὸς τήν πραγματοποίηση τῆς ἐπίσκεψης, δέν ἐπιθυμεῖ νά διατυπώσῃ ἄρνηση στήν ἱκανοποίηση τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Ρωμαίου Ποντίφικα, πολλῶ δέ μᾶλλον γιατί ἡ ἐπίσκεψη ἔχει ἀκραιφνῇ προσκυνηματικό καί μόνο χαρακτήρα. Ἡ Ἑλλάδα εἶναι μιά Ὀρθόδοξη χώρα, πού ὁ φιλότιμος λαός τῆς εἶναι παραδοσιακά φιλόξενος καί εὐγενής... Ὁ πιστός ἐλληνικός λαός καλεῖται νά ἐμπιστευτεῖ τήν ἐκκλησιαστική του ἡγεσία πού ὀρθοτομεῖ τήν ἀλήθεια καί νά μήν παρασυρθεῖ ἀπό διαστρεβλωτικές ἐρμηνεῖες τῶν ἀληθινῶν διαστάσεων τοῦ γεγονότος, πού ἐνδεχομένως θά γίνεῖ προσπάθεια νά τοῦ προσδοθοῦν».

«ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ»

Στό «ΒΗΜΑ τῆς Κυριακῆς» τῆς 11ης Φεβρουαρίου δημοσιεύεται ἐκτενέστατη συνέντευξη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου κ. Χριστοδούλου σέ δημοσιογράφο τοῦ πολιτικοῦ ρεπορτάζ τῆς ἐφημερίδας. Πολλά τά θέματα, πού θίγει μέ τόν τρόπο του ὁ Μακαριώτατος. Περισσότερες ὅμως οἱ ἐκπλήξεις. Θά ἀντιπαρέλθουμε ὅλα τά ἄλλα καί θά μείνουμε μόνο σέ δύο οὐσιώδη σημεία τῆς συνεντεύξεως, γιά νά θέσουμε τά θιγόμενα ζητήματα στήν πραγματική τους διάσταση.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ: Σέ κάποια ἐρώτησή τοῦ δημοσιογράφου ὁ Μακαριώτατος φέρεται εἰπών: «...Ὅταν ἔπese ἡ χούντα ἤρθε ἡ μεταπολίτευση, ἐγώ τότε ἔγινα Μητροπολίτης, τό 1974, καί μεταβαίνων νά ἀναλάβω τά καθήκοντά μου στό Βόλο εἶπα...». Στή διατύπωση αὐτῆς τῆς ἀπαντήσεως ὁ Μακαριώτατος ἦταν σαφής. Ὅμως ὁ κ. Χριστοδούλος δέν ἔγινε Μητροπολίτης (Δημητριάδος) «ὅταν ἔπese ἡ χούντα», ἀν ἡ ἀπάντηση ἀποδόθηκε καλῶς ἀπό τό δημοσιογράφο. Ἐγινε Μητροπολίτης κατά τή διάρκεια τῆς περιόδου τῆς δικτατορίας Ἰωαννίδη, ἡ ὁποία ἄρχισε μετά τά γνωστά γεγονότα τοῦ Πολυτεχνείου τό Νοέμβριο τοῦ 1973 καί κατέρρευσε τελικά τήν 24η Ἰουλίου 1974. Ἀπό ἐκεῖ καί πέρα ἀρχίζει ἡ μεταπολίτευση. Καί πῶς συγκεκριμένα. Ἡ ἐκλογή τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Χριστοδούλου Παρασκευαΐδη σέ Μητροπολίτη Δημητριάδος ἔγινε στίς 13/7/1974, ἡ χειροτονία του ἔγινε τήν ἐπομένη 14/7/1974, τό Π. Δ/γμα τοποθετήσεώς του, φέροντας τίς ὑπογραφές τῶν ἀρμόδιων Ὑπουργῶν τῆς τότε δικτατορικῆς Κυβερνήσεως τοῦ Ἀδαμαντίου Ἀνδρουτσόπουλου ἐκδόθηκε στίς 22/7/1974

καί δημοσιεύθηκε ἀμέσως τήν ἐπόμενη ἡμέρα (!) 23/7/1974 στό φύλλο 284 τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως (τεῦχος Γ'). Ὁλοκληρώθηκε δηλαδή μία ἡμέρα πρὶν τή μεταπολίτευση. Ἦταν οἱ φοβερές ἐκείνες ἡμέρες, πού ὅλοι ζοῦσαμε μέ ἀγωνία πολλή τά τραγικά γεγονότα τῆς εἰσβολῆς τῶν Τούρκων στήν Κύπρο καί τῆς γενικῆς ἐπιστρατεύσεως τῶν παιδιῶν μας. Ὅπως λοιπόν προκύπτει ἀπό τήν παράθεση τῶν γεγονότων αὐτῶν, ὅλη ἡ διαδικασία τῆς ἐκλογῆς σέ Μητροπολίτη τοῦ κ. Χριστοδούλου ἄρχισε καί τελείωσε στήν περίοδο τοῦ τότε δικτατορικοῦ καθεστώτος. Εἶναι δέ περαιτέρω ἀδιάφορο τό γεγονός πότε ἔγινε ἡ «μετάβαση» στό Βόλο, γιά νά ἀσκήσει ἐκεῖ τά ἐνεργά ποιμαντικά του καθήκοντα. Εἰρήσθω δέ ὅτι καί στά «ΔΙΠΤΥΧΑ» τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας ὅλων τῶν ἐτῶν μέχρι καί τοῦ τρέχοντος ἔτους ἀναφέρεται ὡς χρόνος προαγωγῆς τοῦ κ. Χριστοδούλου σέ Μητροπολίτη ἡ 14/7/1974, δέκα δηλαδή ἡμέρες πρὶν ἀπό τήν κατέρρευση τῆς χούντας.

ΚΑΙ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ: Σέ ἄλλη ἐρώτηση ὁ Μακαριώτατος ἔδωσε τήν παρακάτω ἀπάντηση: «Γιά τόν νόμο 214, μέ τόν ὁποῖον εἰσήχθησαν τά ἔκτακτα Ἱεροδικεῖα, μέ ἀρμοδιότητα νά δικάζουν εἰς πρῶτον καί τελευταῖον βαθμόν τούς κληρικούς καί τούς ἐπισκόπους καί χωρίς τό δικαίωμα τῆς ἐφέσεως γιά ἓνα ἰδιώνυμο, κανονικό ἔγκλημα, πού ὀνομαζόταν “Ἀπώλεια τῆς ἔξωθεν καλῆς μαρτυρίας”... τότε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος (σημ. ὁ Ἱερώνυμος) ζήτησε τή γνώμη μου καί τοῦ εἶπα ξεκάθαρα ὅτι θεωρῶ πῶς αὐτός ὁ νόμος παραβιάζει ἀνθρώπινα δικαιώματα, παραβιάζει τήν κανονική τάξη...». Πρέπει ἐδῶ νά λε-

χθεί ότι ο νόμος αυτός (214), στον οποίο τώρα επιτίθεται τόσο έντονα ο Μακαριώτατος, προέβλεπε και απαγγελία συγκεκριμένης κατηγορίας και δεξαγωγή ανακρίσεων και εξέταση μαρτύρων και απολογία του έγκαλούμενου κληρικού και «τελεία» εκκλησιαστική δίκη ενώπιον εκκλησιαστικού δικαστηρίου. 'Απλώς, ο καταδικασθείς κληρικός δεν είχε τό δικονομικό δικαίωμα της άσκήσεως έφέσεως κατά της πρωτοβάθμιας κρίσεως. Σέ εφαρμογή δέ του νόμου αυτού είχαν καταδικασθεί σέ έκπτωση από τό ποιμαντικό λειτουργήμα δύο μόνο Μητροπολίτες μέ τό σκεπτικό ότι «είχαν άπολέσει τήν έξωθεν καλήν μαρτυρίαν». Δέν θά άναφερθοῦμε οὔτε στά συγκεκριμένα πρόσωπα τών έκπεσόντων δύο αὐτῶν 'Αρχιερέων, οὔτε στίς άποδοθείσες σ' αὐτούς κατηγορίες. 'Ο Θεός ἄς τούς άναπαύσει. Αὐτή λοιπόν τή διαδικασία φέρεται, μέ τίς τωρινές δηλώσεις του, ότι δέν είχε άποδεχθεί τότε ο Μακαριώτατος καί ότι, έξακολουθώντας πάντα νά παραμένει κοντά στον τότε 'Αρχιεπίσκοπο 'Ιερώνυμο, είχε διατυπώσει «ξεκάθαρα» τήν αντίθεσή του καί τίς παρατηρήσεις του, ότι μέ τό νόμο αὐτό «παραβιάζονται τά ανθρώπινα δικαιώματα καί ἡ κανονική τάξη».

'Αλλά ο Μακαριώτατος σταματάει μέχρις ἐδῶ τήν εξιστόρηση τών γεγονότων ἐκείνης τῆς περιόδου. 'Εμείς ὅμως θά προχωρήσουμε παραπέρα. Μετά τήν πτώση τοῦ μακαριστοῦ 'Ιερωνύμου, τή διοίκηση τῆς 'Εκκλησίας ανέλαβε, στίς ἀρχές τοῦ ἔτους 1974, ὁ ἀπό 'Ιωαννίνων Σεραφεῖμ, φίλα προσκείμενος πρός τόν τότε δικτάτορα 'Ιωαννίδη (βλ. καί συνέντευξη Στρατηγοῦ Γκιζίκη). Κατά προτροπή καί μέ τήν ὑπόδειξη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας ἐκδόθηκαν οἱ διαβόητες 3 καί 7 Συντακτικές Πράξεις καί, μέ βάση τά δικτατορικά αὐτά κατασκευάσματα, ἀπομακρύνθηκαν «βιαιῶς» δῶδεκα ἔντιμοι καί ἀφεγάδιαστοι 'Ιεράρχες, χωρίς νά τηρηθεῖ καμμία ἀπολύτως νόμιμη καί κανονική διαδικασία. Τίς ἀπομακρύνσεις

τους τίς πληροφορήθηκαν οἱ ἐκδιωχθέντες τό πρῶτον ἀπό τίς ἐκπομπές τοῦ ραδιοφώνου! Δέν τούς ἀποδόθηκε καμμία συγκεκριμένη κατηγορία (ὅπως προέβλεπε ὁ ἐπικριθείς προηγούμενος νόμος 214), δέν διατάχθηκε καμμία ἀνάκριση (ὅπως ἔγινε μέ τόν ν. 214), δέν ἐξετάσθηκε οὔτε ἕνας μάρτυρας (ὅπως ἔγινε μέ τό ν. 214), δέν ζητήθηκε ἡ ἀπολογία οὔτε καί ἡ ἀκρόαση τών διωχθέντων δῶδεκα 'Αρχιερέων (ὅπως ἔγινε μέ τό ν. 214), δέν διεξήχθη καμμία ἐκκλησιαστική δίκη (ὅπως ἔγινε μέ τό ν. 214). Καί ἐπὶ πλέον οἱ βιαιῶς ἀπομακρυνθέντες στερήθηκαν τοῦ δικαιώματος άσκησεως κάθε ἑνδικου μέσου ἐνώπιον οἰοιουδήποτε δικαστηρίου! 'Ο μακαριστός λόγιος Μητροπολίτης Κοζάνης Διονύσιος (Ψαριανός) σέ βαρυσήμαντη ἐπιστολή του πού ἀπηύθυνε ἕνα χρόνο μετά τά θλιβερά αὐτά γεγονότα στον τότε 'Αρχιεπίσκοπο Σεραφεῖμ, γράφει χαρακτηριστικά καί τοῦτα: «...Μέ τήν περίφημη 7 συντακτικήν πράξιν ἀνεστατώθη ἡ 'Εκκλησία μέ τάς ἀθρόας ἐκπτώσεις, ἐκλογάς καί μεταθέσεις... 'Απεδείχθη ὅμως ὅτι ἐκεῖ πού πρέπει νά ἐπιδειξώμεν θάρρος καί γενναιοῦτητα εἴμεθα ὅλοι δειλοί καί κατώτεροι τών περιστάσεων. 'Εννοῶ τήν ἀποκατάστασιν τών ἀντικανονικῶς καί παρανόμως ἐκπεσόντων ἀρχιερέων... λυποῦμαι διά τήν ἀπερισκεψίαν καί σπουδήν ἡμῶν...».

Στά τραγικά αὐτά γεγονότα μέ τήν «παράνομη καί ἀντικανονική» ἀπομάκρυνση τών δῶδεκα κατά πάντα ἄξιων αὐτῶν 'Αρχιερέων, μπροστά στά ὁποῖα ὠχριοῦν οἱ ρυθμίσεις τοῦ ν. 214, δέν μᾶς λείει ὅτι ἀντέδρασε ὁ Μακαριώτατος, ὅπως μᾶς εἶπε ὅτι ἔπραξε λίγα χρόνια ἐνωρίτερα, διαμαρτυρούμενος γιά τίς ρυθμίσεις ἐκείνης τοῦ ν. 214. Προφανῶς τά ἀποδέχθηκε. Μάλιστα δέ κατέλαβε καί μιᾶ ἀπό τίς Μητροπόλεις τών ἀδίκως «κατά παράβαση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καί τῆς κανονικῆς τάξεως» ἐκδιωχθέντων 'Αρχιερέων, τοῦ μακαριστοῦ Γέροντα 'Ηλία (Τσακογιάννη).

Χωρίς Θεμέλιο

1. 'Ανάγκη θεμελίων

Με μεγάλη ανακούφιση καί χαρά δέχτηκε ο πιστός λαός τήν έκλογή του νέου 'Αρχιεπισκόπου 'Αθηνών καί πάσης 'Ελλάδος κ. Χριστοδούλου. Γιατί πίστεφε πώς καίτι ἄλλαξε στή ζωή τῆς διοικούσας 'Εκκλησίας. Καί στήριξε πολλές ἐλπίδες, ἔπειτα μάλιστα ἀπό τήν ἀπογοήτευση, πού ἔχει νοιώσει γιά τήν ποικίλη ἐξουσία τῆς χώρας μας.

Οἱ διακηρύξεις τοῦ νέου 'Αρχιεπισκόπου, μεγάλες καί ὑψηλές, συνάντησαν τή βαθύτατη ἀνταπόκριση στή ζωή τῶν πιστῶν καί τήν ὁλόθερμη εὐχή καί προσευχή τους γιά πραγματοποίησή τους.

Ἐγινε περιγραφή ἑνός πολυορόφου καί ὁμορφοῦ οἰκοδομήματος, πού ἐπρόκειτο νά κτιστεῖ. Ἐκεῖνο, ὅμως, πού μᾶς προβληματίσε, ἦταν ἄν γιά τό οἰκοδόμημα αὐτό εἶχαν τεθεῖ ὀρισμένοι ἀπαραίτητοι θεμέλιοι λίθοι, ὅπως εἶναι οἱ λίθοι τῆς ἀγάπης καί τῆς δικαιο-

σύνης μέσα στούς κόλπους αὐτῆς τῆς ἴδιας τῆς διοικούσας 'Εκκλησίας. Ἀντήχησαν στίς ψυχές μας ἡ διακήρυξη «δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς» καί ἡ διακήρυξη τοῦ μεγαλόπνοου Ἀποστόλου Παύλου στόν ὕμνο τῆς ἀγάπης: «...ἀγάπην δέ μή ἔχω, γέγονα χαλκός ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον».

Εἶναι πασίγνωστο ὅτι τά θεμέλια μπαίνουν πρῶτα καί μετὰ κτίζεται ἡ οἰκοδομή. Δέν εἶναι νοητό τό κτίσιμο, οὔτε κἂν ὁ ἀπλὸς σχεδιασμός, χωρίς τή θέση θεμελίων. Δέν εἶναι νοητό ἡ 'Εκκλησία μας νά μιλάει γιά μεγάλα καί ὑψηλά θέματα, ὅταν στούς κόλπους της ὑπάρχει βοῶσα ἀδικία καί ἀπάνθρωπη σκληρότητα. Εἶναι πασίγνωστη ἡ περίπτωση τῆς ἀδικῆς καί ἄσπλαγχνης καρατόμησης τῶν 12 ἐξαιρετικῶν ἀρχιερέων καί ἡ γιά δεύτερη φορά καρατόμηση τῶν 3, πού εἶχαν ἀπομείνει.

Ἡ ἀποκατάσταση τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἀγάπης πρόβαλλε ἄμεση καί ἐπιτακτική γιά τήν 'Εκκλησία μας καί ἰδιαίτερα γιά τό

Βλέπετε ἡ συνέντευξη δόθηκε σέ δημοσιογράφο ἐξειδικευμένο στό πολιτικό ρεπορτάζ, ὁ ὁποῖος προφανῶς δέν ἐγνώριζε, οὔτε περίμενε κανεῖς νά γνωρίζει, τίς λεπτομέρειες ἀπό τίς θλιβερές ἐξελίξεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν μας πραγμάτων ἐκείνης τῆς ἐποχῆς. Γιατί ἂν ὁ καλὸς δημοσιογράφος ἐγνώριζε ὅσα παραπάνω ἐπισημάνθηκαν καί ἐτίθεντο ὑπόψη τοῦ Μακαριωτάτου, δέν ξέρουμε ποιές θά ἦταν οἱ ἀπαντήσεις του. Ἀσφαλῶς ὁ Μακαριώτατος δέν θά εἶχε τήν ἴδια ἄνεση, μέ τήν ὁποία ἀπάντησε σέ ὅλα τὰ ἄλλα ἐρωτήματα τοῦ δημο-

σιογράφου. Ὅμως αὐτοῦ τοῦ περιεχομένου οἱ συνεντεύξεις διαβάζονται ἀπό πολλούς καί μέσα σ' αὐτούς εἶναι καί ἐκεῖνοι, πού γνωρίζουν τά ἐκκλησιαστικά πράγματα καί, εὐτυχῶς ἢ δυστυχῶς, τά γνωρίζουν πολὺ καλά.

Οἱ ὀλίγες αὐτές ἐπισημάνσεις γίνονται ἐντελῶς καλοπίστα καί χωρίς καμμία ἐπικριτική διάθεση. Γίνονται μόνο καί μόνο γιά τήν ἀποκατάσταση τοῦ δικαίου καί τῆς τάξεως.

νέο Ἀρχιεπίσκοπο. Δέν ἔπαιρνε ἀναβολή, οὔτε μιᾶς στιγμῆς. Ἦταν ἀνάγκη θεμελιῶν. Καί τό εὐχηθήκαμε ὁλόφυχα.

2. Ἡ παταγώδης ἀποτυχία.

Παρ' ὅλο, πού εἶδαμε στό παρελθόν πράξεις ἀνείπωτης σκληρότητας, ὁμολογῶ ὅτι δέν μπορούσα νά φανταστῶ πῶς, ἔπειτα ἀπό 25 χρόνια, θά συνεχιζόταν ἡ ἴδια καί μεγαλύτερη σκληρότητα καί ἀδικία ἀπό ἐκείνους, ἀπό τοὺς ὁποίους θά περίμενε καθένas ἐκδήλωση ἀγάπης καί ἀπόδοση δικαιοσύνης. Αὐτό ἔγινε μέ τήν ψῆφο 46 Μητροπολιτῶν γιά τή συνέχιση τοῦ πλαστοῦ «ἐπιτιμίου τῆς ἀκοινωνησίας» στοὺς Μητροπολίτες Κωνσταντῖνο καί Νικόδημο.

Ἡ θλιβερή ἱστορία καί ἡ σειρά τῶν γεγονότων εἶναι γνωστή. Ἀποκεφάλιση ἀπό τόν Σεραφεῖμ καί τή συνοδεία του 12 ἀξίων Ἱεραρχῶν, χωρίς ἀπαγγελία κατηγορίας, χωρίς ἀπολογία, χωρίς δίκη, χωρίς δικαίωμα προσφυγῆς κατά τῆς αὐθαίρετης καί βαναυσης ἀπόφασης.

Καί ὅταν δόθηκε ἡ εὐκαιρία κάποιος προσφυγῆς καί οἱ διωχθέντες ἀδίκως δικαιώθηκαν ἀπό τό Συμβούλιο τῆς Ἐπικρατείας καί ἀναγνωρίσθηκαν ὡς νόμιμοι καί κανονικοὶ Μητροπολίτες, ἡ ἴδια κλίκα ἔδειξε τήν ἴδια καί χειρότερη σκληρότητα καί προσπάθησε μέ κάθε τρόπο νά μὴν ἐφαρμοστοῦν οἱ ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Βρῆκαν τό «ἐπιτίμιο τῆς ἀκοινωνησίας» γιά νά τοὺς ἐκτελέσουν μέ τόν ἴδιο καί χειρότερο τρόπο (χωρίς κατηγορία, ἀπολογία, δίκη).

Τό σκηνικό στή διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας ἄλλαξε. Ὁ νέος Ἀρχιεπίσκοπος μᾶς χαροποίησε γιατί φαινόταν νά ἀλλάζει σελίδα στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας. Δυστυχῶς, ὅμως, ὅχι μόνο δέν ἔγινε τίποτα γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ἀδικίας, ἀλλά, ἀντίθετα, ἐπαναλήφθηκε ἡ

ἀδικία μέ τόν ἴδιο καί σκληρότερο τρόπο (χωρίς κατηγορία, ἀπολογία, δίκη). Εἶναι σκληρότερος ὁ τρόπος ἂν ληφθεῖ ὑπόψη ὅτι πέρασαν 25 χρόνια ἀπὸ τήν ἀπάνθρωπη ἀδικία, ἔφυγε ὁ πρωταίτιος Σεραφεῖμ καί τῇ θέσει του κατέλαβε ὁ κ. Χριστόδουλος.

Τό ζήτημα πού τέθηκε καί κρίθηκε στή Σύνοδο τῆς Ἱεραρχίας ἦταν τέτοιο, πού θά ἐπέβαλλε τῇ διεξαγωγῇ φανερῆς ψηφοφορίας, ὥστε καθένas φανερά νά ἀναλάβει τίς εὐθύνες του καί νά μὴν κρύβεται πίσω ἀπὸ τή μυστικότητα τῆς ψηφοφορίας.

Δυστυχῶς ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἱεραρχίας ἔδωσε ἐξετάσεις καί ἀπέτυχε παταγῶδως. Ψήφισε τήν ἀδικία καί τή σκληρότητα. Καί τό ζήτημα δέν τίθεται πλέον γιά τοὺς 46 ἀλλά γιά ὅλους τοὺς ἄλλους Ἱεράρχες. Πῶς εἶναι δυνατόν νά κοιμούνται ἡσυχᾶ, νά ἐπιτελοῦν τό ἔργο τους μέσα στήν ἀγία μας Ἐκκλησία, ὅταν στό θεμέλιο τοῦ οἰκοδομήματος σφαδάζουν τά θύματα. Ὁ Θεός νά μᾶς λυπηθεῖ.

Δημήτριος Κυρίτσης
Διδάκτωρ Νομικῆς

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Ἑκκλησιαστικῆς ἐνημέρωσης.

Ἰδιοκτήτης:

ὁ Μητροπολίτης

Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ.

Διεύθυνση: 19011 Αὐλῶν Ἀττικῆς.

Τυπογραφεῖο Κωνσταντῖνου Σανιδᾶ,

Ἰωαννίνων 6 Μοσχάτο.

Ψιθυροί

Ζητεῖται ἡ γραφίδα τοῦ Κεραμίδα.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος, μέ τὰ καθημερινά ὀλισθήματα τῆς γλώσσας του, μᾶς γύρισε σαράντα χρόνια πίσω. Μέ τὰ «εἶπα-ξεἶπα». Μέ τὰ «ἠθελημένα» ψέματα. Μέ τίς ἀθεολόγητες τοποθετήσεις του. Μέ τίς πονηρές ἀποκρύψεις τῆς ἀλήθειας. Μέ τίς μεγαλόστομες, ἀλλά ἀνεκπλήρωτες ἐπαγγελίες του. Μέ τὰ λαϊκίστικα ἀνεκδοτάκια του. Μέ τίς ὑποκαταστάσεις τῶν εἰσαγγελικῶν ἀρχῶν καί τήν ἐκτόξευση κατηγορητηρίου πρὸς κάθε κατεύθυνση, ἐκτός ἀπὸ τό πονηρό πανδοχεῖο τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Πρὶν σαράντα χρόνια, ἓνας ρέκτης ἐκκλησιαστικός δημοσιογράφος, πού ἤξερε πολὺ καλά τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καί ἡ γραφίδα του δέν περνοῦσε ποτέ ἀπὸ τὰ ταμεία τῆς διαπλοκῆς, ὁ Ἀνδρέας Κεραμίδας, ἔγραφε καί ξανάγραφε γιὰ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο: «*Παρακαλεῖται ὁ Μακαριώτατος νὰ μὴν ὀμιλῇ*».

Ἡ σύστασή του εἶχε γίνει σλόγκαν. Καί κυκλοφοροῦσε παντοῦ. Καί σηματοδοτοῦσε τὴν ἀπόσταση ἀπὸ τὴ δεοντολογία τοῦ ὑπεύθυνου λόγου, πού ἀρμολογεῖ στὰ ἀρχιεπισκοπικά χεῖλη, ὡς τὴ φαιδρὴ πράξη, πού ἐκπροσωποῦσε ὁ τότε προκαθήμενος.

Ἕνας Κεραμίδας χρειάζεται καί γιὰ τὸ σημερινὸ προκαθήμενο. Νὰ τοῦ φωνάζει καθημερινά, παντοῦ καί πάντοτε: «*Παρακαλεῖται ὁ Μακαριώτατος νὰ μὴν ὀμιλεῖ*». Γιατί καταντᾷ ὁ ἴδιος θεματολόγιό τῆς πεζοδρομικῆς σάτυρας. Καί γιατί γίνεται ἀφορμὴ χλεύης τῆς Ἐκκλησίας.

Δείγμα ἀλλοπρόσαλλης συμπεριφορᾶς.

Στίς 4 Μαρτίου, Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος δημοσιοποίησε τὴν ἔμπνευση τῆς στιγμῆς(!) νὰ ἐκδόσει ὁ ἴδιος ταυτότητες, ἔτσι, πού νὰ ξέ-

ρει πόσους ἔχει ἡ Ἐκκλησία στοὺς κόλπους τῆς.

Τὴν ἐπόμενη μέρα (5-3-2001), ἡ ἐφημερίδα, πού τὸν μακιγιάρει κοινωνικά καί τὸν στηρίζει, σάλπισε, μέ μεγάλο τίτλο, τὴν εἶδηση. «*Χριστόδουλος: Χριστιανικὲς ταυτότητες θὰ ἐκδώσει ἡ Ἐκκλησία*». Καί, στή συνέχεια, ἔγραψε: «*Μιλώντας στὴ μηνιαία ἐκπομπή του ἀπὸ τὴ συχνότητα τοῦ ραδιοφωνικοῦ σταθμοῦ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ κ. Χριστόδουλος γνωστοποίησε τὴν προθεσὴ του νὰ φέρει πρὸς συζήτηση τὸ θέμα τῆς ἀπογραφῆς τῶν Ἑλλήνων χριστιανῶν καί τῆς ἐκδόσεως νέων ταυτοτήτων στοὺς χριστιανούς στὴ συνεδρίαση τῆς Συνόδου, οἱ ἐργασίες τῆς ὁποίας ξεκινοῦν σήμερα*. “Ὁ κύκλος τῆς ἀπογραφῆς θὰ ἔχει ὀλοκληρωθεῖ ὕστερα ἀπὸ λίγα χρόνια καί θὰ ξέρουμε ὅτι θὰ ἔχουμε τόσοι χριστιανοὺς στίς καταστάσεις μας” ἀνέφερε χαρακτηριστικά ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ ὁποῖος ἀναλαμβάνει τὴν πρωτοβουλία αὐτὴ τὴν ἴδια στιγμή πού προχωρᾷ ἡ ἀπάλειψη τοῦ θρησκευματος ἀπὸ τίς νέες ταυτότητες...”

Πρὶν στεγνώσει τὸ μελάνι καί πρὶν προλάβουν οἱ ἀναγνώστες τῆς ἐφημερίδας νὰ ἐνημερωθοῦν γιὰ τὴ νέα(!) πρωτοβουλία τοῦ ρέκτη Ἀρχιεπισκόπου, ὁ ἴδιος τὴ διέψευσε. Εἶπε, πὼς οἱ δηλώσεις του παραποιήθηκαν. Ἀπὸ ποιόν; Ἀπὸ τὴ φίλη ἐφημερίδα;

Τὴν ἄλλη μέρα, 6 Μαρτίου, ἡ ἴδια ἐφημερίδα καί μέ τὴ γραφίδα τοῦ δημοσιογράφου τῆς ἀρχιεπισκοπικῆς αὐλῆς, ἔπαιρνε πίσω, ἐντελῶς ἄκομψα, τὴν πρωτοβουλία τοῦ προκαθήμενου. «*Ὅσον ἀφορᾷ στὰ θέματα τῆς ἐκδόσεως ταυτοτήτων καί τῆς ἐσωτερικῆς τους ἀπογραφῆς, πού εἶπε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος στὴν ἐκπομπή τῆς περασμένης Κυριακῆς στὸ Ρ/Σ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ σεβ. Σπάρτης διευκρίνισε ὅτι ἦσαν ἐκφραση τῆς ἀγωνίας του καί δέν ἀφοροῦν στὸ παρόν στάδιο, στὸ ὁποῖο δεσπόζει τὸ θέμα τῶν ταυτοτήτων*».

Μὴν παραξενεύστε. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἐμβέλεια τῶν ἀρχιεπισκοπικῶν ἐξαγγελιῶν. Ἀπὸ τὴν Κυριακὴ ἴσαμε τὴ Δευτέρα. Καμιά δέν ἔφτασε ἴσαμε τὴν Τρίτη.